

HB/

10. februar 2023

Nærings- og fiskeridepartementet

Att: Liv Holmefjord

Innspill til arbeidet med næringsplaner for Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet

Fiskebåt er arbeidsgiver- og interesseorganisasjon for den havgående fiskeflåten, og under følger foreløpige kommentarer til Nærings- og fiskeridepartementets arbeid med å utarbeide næringsplaner for Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet. Brevet bygger på det muntlige innspillet Fiskebåt ga under de berørte næringers og interessers møte med departementet fredag den 27. januar 2023.

1. Innledning

I Regjeringens pressemelding av 25. januar 2023 informeres det om at det nå er satt i gang et arbeid med næringsplaner for norske havområder, og at disse «*næringsplanene skal bli overordnede prinsipper for arealbruk til havs*». Fiskebåt har over flere år etterspurt en overordnet plan for den kommende arealbruken til havs, og har store forventninger til dette arbeidet som Regjeringen nå har påbegynt.

I meldingen fremgår det videre at «*næringsplanene skal legge til rette for en helhetlig utvikling av både eksisterende og nye næringer*», og at «*målet er å styrke koordinering og involvering av interesser for å sikre planmessighet og forutsigbarhet for bruk av havarealer, samtidig som man ivaretar marine økosystemer*». Til slutt tydeliggjøres det også at det er viktig for Regjeringen å «*skape trygghet for at de tradisjonelle næringene tas hensyn til når nye næringer skal finne sin plass*». Fiskebåt vil understreke at det er viktig for fiskerinæringen at dette følges opp på en betryggende måte i de kommende planene.

Fiskebåt vil videre påpeke at den helhetlige forvaltningsplanen for de norske havområdene (Meld. St. 20 2019-2020) er et helt nødvendig verktøy for dagens havforvaltning, og at dette fortsatt må prioriteres høyt og samtidig kobles sammen med disse nye næringsplanene til havs.

Samtidig mener vi det er et stort behov for klarere, overordnede prinsipper og føringer som skal gjelde for etablering og utvikling av den enkelte næring og tydeligere føringer for og krav til sameksistens. Planene bør ha et større fokus på videre utvikling innenfor og prioritering av eksisterende og politisk ønskede næringer enn det tidligere planer har hatt, og utgjøre et bedre verktøy for gode og betryggende beslutningsprosesser, som kan ivareta det som er målet med næringsplanene. Vi ser også behovet for at planene i større grad kobler de ulike sektorene sammen og legger føringer for behandlingen i henhold til de forskjellige sektorlovgivningene. Dette vil være virkemidler som Fiskebåt mener er fraværende innenfor norsk havforvaltning i dag.

2. Overordnede prinsipper

Fiskebåt mener næringsplanene må stadfeste noen overordnede prinsipper for hvordan fiskerinæringen, miljøet, bestandene og økosystemene skal ivaretas best mulig i forbindelse med etableringen av nye næringer til havs. Dette gjelder blant annet prinsipper om å hensynta og tilpasse ny utvikling til viktige fiskeriområder. Samtidig blir det avgjørende å ta hensyn til gyte- og oppvekstområder og vandringsruter for våre viktigste bestander, basert på det til enhver tid gjeldende kunnskapsgrunnlag.

Næringsplanene må også hensynta dynamikken i fiskeriene. Det må etableres prinsipper og retningslinjer som ivaretar fiskerinæringens natur, herunder svingninger i totalkvotene som følge av bestandsvariasjoner, og endringer i fiskerireguleringer og/eller kvoteavtaler med andre land som får betydning for utøvelsen av norsk fiske mm. Fiskerinæringen er en annerledes, komplisert og sammensatt næring som departementet må sørge for å ivareta på en betryggende måte under utarbeidelsen av nye næringsplaner til havs.

Fiskebåt viser også til FNs naturavtale fra desember 2022, som skal bidra til å stoppe den menneskelige ødeleggelsen av naturen, og begynne å gjenopprette det som allerede har gått tapt. Ett av hovedmålene i avtalen er å verne eller bevare 30% av verdens havområder innen 2030. I Norge er allerede godt over 40% av norske havområder vernet gjennom ulike arealbaserte tiltak i medhold av fiskerilovgivningen, herunder såkalte OEEM-tiltak, som er parallelle til eventuelle marine verneområder. Samtidig kan det bli behov for å verne ytterligere områder for å ivareta naturavtalens krav om blant annet representativitet og økologi. Fiskebåt mener det vil være naturlig at norske myndigheter i arbeidet med marine verneområder tar utgangspunkt i de områdene som allerede er vernet gjennom fiskerilovgivningen og annen norsk lovgivning, og vurderer i hvilken grad disse allerede kvalifiserer til vern etter naturavtalen. Næringsplanene må ses i sammenheng med dette, og inneha noen overordnede prinsipper om og eventuelt hvordan ulike næringer kan drive aktivitet innenfor disse områdene – uten at det går på bekostning av det områdene er ment å skulle verne.

Naturavtalen innehar også et delmål 10 om at områder som brukes av blant annet fiskerinæringen skal forvaltes bærekraftig for å sikre fremtidig matproduksjon. Dette mener vi må inn som et viktig og overordnet prinsipp i de nye næringsplanene, og danne et grunnlag for omfang og utforming av annen og ny satsing.

3. Grønn omstilling

Fiskebåt vil understreke at fiskerinæringen allerede bidrar til den grønne omstillingen ved å høste sunn og klimavennlig mat til en voksende verdensbefolkning. Villfiskeriet har et mye lavere CO₂-utslipp per kilo enn andre animalske proteinkilder. Sett i sammenheng med betydningen næringen har for fremtidig matproduksjon og den verdiskapningen næringen allerede bidrar med til det norske samfunnet, mener vi dette bør tillegges stor vekt i de nye næringsplanene.

Utviklingen i næringen har gått i retning av mer effektive fartøy og fiske, som igjen har bidratt til å redusere drivstofforbruk og klimagassutslipp i en lengre periode. Dette skyldes i stor grad en omforent politikk på fiskeriområdet de siste 20-30 årene, som blant annet har lagt til rette for effektivisering og større lønnsomhet gjennom fiskeripolitiske reguleringer, som f.eks. strukturkvoteordningene. Denne utviklingen har også muliggjort store investeringer i ny teknologi, som også har vist seg å være viktige bidrag for å gjøre flåten mer klima- og miljøvennlig, og bedre tilpasset den grønne omstillingen som Norge og verden nå står ovenfor.

Det er allikevel knyttet stor usikkerhet til den videre utviklingen og mulighetsrommet fiskerinæringen har til kraftige utslippskutt på kort sikt, ettersom det per i dag ikke finnes gode, alternative løsninger som fullt og helt erstatter fossilt drivstoff for fartøy som opererer langt til havs og på lange turer. Inntil nye metoder er utviklet og på plass mener Fiskebåt den til enhver tid gjeldende politikken må ta hensyn til utfordringene fiskeflåten står ovenfor, og forsøke å tilpasse fiskeriforvaltningen/reguleringene deretter med økt fokus på tilgjengelighet og fleksibilitet. Alternative tiltak kan være økte sonetilganger, kvotefleksibilitet, mindre bruk av havdelingsreguleringer, endringer i redskapstekniske krav mm. Dette ser vi kan utgjøre store forskjeller i utslippsstatistikken.

De siste årene har det ved flere anledninger vært rettet et fokus på miljøeffektene av bunntåling. Den 31. januar 2023 la Havforskningsinstituttet frem en rapport hvor dette ble gjennomgått, og hvor det understrekes at tidligere publikasjoner som har forsøkt å estimere mengde organisk karbon

som slippes ut som følge av bunntråling viser at tallene «*varierer likeledes mye og reflekterer den store usikkerheten og de mange antakelsene og forenklingene assosiert med slike beregninger*». De skriver blant annet som følger:

«For eksempel estimerte Sala et al. (2021) i en oppsiktsvekkende studie at mellom 0,58 og 1,47 milliarder tonn CO₂ frigjøres globalt hvert år på grunn av bunntråling. Senere publikasjoner peker på at effekten av bunntråling på karbonlagring i bunnsedimenter er mer kompleks (Epstein et al., 2022; Hilborn and Kaiser, 2022), og organisk karbon er mindre sårbart for fysiske forstyrrelser (Smeaton and Austin, 2022) enn antatt av Sala et al. (2021). Estimatenes gitt av Sala et al. (2021) er derfor sannsynligvis for høye.»

Videre konstaterer rapporten at kunnskapen om dette temaet er mangelfull, og at «*videre stedsspesifikke og detaljerte undersøkelser [...] på bunntråling er nødvendig for å verifisere og kvantifisere frigivelsen av Co₂ i norske farvann*».

Næringen tar imidlertid disse problemstillingene på alvor, og har satt i gang et stort prosjekt i samarbeid med fiskeriforvaltningen for å utvikle løsninger som kan redusere bunnkontakten fra trål, herunder muligheten for å utvikle nye metoder for å fiske mer skånsomt og i større grad benytte pelagisk trål der dette kan være hensiktsmessig. Samtidig ønsker Fiskebåt å påpeke at eventuelle løsninger ikke må gå på bekostning av viktig høsting av klimavennlig mat og medføre et betydelig økt bunkersforbruk med tilsvarende forhøyede CO₂-utslipp på grunn av mindre effektive fiskemetoder.

4. God sameksistens

Fiskebåt mener det må foreligge klare prinsipper til både aktører og myndigheter om hvilken betydning og prioritering fiskerierne i norske farvann skal ha i forbindelse med nye satsingsområder til havs. Disse overordnede prinsippene må i større grad forplikte aktørene og myndighetene i fremtidige beslutningsprosesser, slik at det gir resultater i henhold til det overordnede målet med næringsplanen om å sikre god sameksistens og ivaretagelse av allerede etablerte næringer.

Deltakelse fra berørte interesser inn i viktige beslutningsprosesser knyttet til utformingen og bruken av disse næringsplanene blir også helt sentralt.

5. Verdiskapning innenfor bærekraftige rammer

Dersom Norge skal sikre mest mulig samlet verdiskapning innenfor bærekraftige rammer i norske havområder, mener Fiskebåt det blir avgjørende at den enkelte satsing nok må begrenses, slik at ikke alle de nye næringene samlet sett ødelegger for etablerte næringer som allerede bidrar med høy verdiskapning til det norske samfunnet.

Fiskebåt mener videre at norske myndigheter må være realistiske i sine satsinger, og ikke gjøre for store endringer for raskt, men i stedet ta seg tid til å gjøre grundige undersøkelser og vurderinger i forkant for å sikre at det man til slutt velger å satse på faktisk gir økt verdiskapning, og ikke motsatt.

Vennlig hilsen
FISKEBÅT

Audun Maråk

Hanna Bauge

Kopi: Klima- og miljødepartementet, Olje- og energidepartementet, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet, Norges Fiskarlag.

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift.